

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Tikkamäentie 16
M-talo 4. kerros
80210 JOENSUU

Nurmeksen kaupungin lausunto Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman luonnoksesta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman luonnokset ovat lausuttavina 23.8.2024 saakka.

Sosiaalipalveluista asumispalvelut, kuntouttava työtoiminta, vammaisten työ- ja päivätoiminta on saatava kotipaikkakunnalta eikä niitä saa rajata alueellisten järjestämissuunnitelmien ulkopuolelle. Asiakasta ei saa sijoittaa liian etäälle omaisistaan. Palveluverkkosuunnitelmaa tehtäessä on otettava huomioon vammaisten palvelutarpeet.

Suunnitelman mukaan Sote-keskuksessa palveluja *voidaan* tarjota myös virkaajan ulkopuolella ja viikonloppuisin. **Nurmeksen kaupunki edellyttää, että kiirevastaanotto pysyy nykyisellään eli paikalla on aina lääkäri, myös viikonloppuisin ja iltaisin.** Nurmeksen keskeisellä paikalla sijaitseva sote-keskus mahdollistaa myös tilojensa osalta nykyistä laajemmat palvelut, jolloin tiloja voitaisiin hyödyntää arkipäivien lisäksi iltaisin ja viikonloppuisin purkamaan asiakasruuhkia Tikkamäellä. Nykyisin asiakkaita ajatetaan kaikkialta maakunnasta Joensuuhun, jossa odotusajat ovat ajoittain nousseet kohtuuttomaksi. Palveluja Nurmeksessa laajentamalla voidaan saavuttaa kustannushyötyjä myös Kela -kyyditysten osalta siinä vaiheessa, kun kulut niistä mitä todennäköisemmin siirtyvät tulevaisuudessa hyvinvointialueelle. Kiirevastaanoton aukioloaikojen supistaminen lisää ensihoidon kuormitusta mikä vaarantaa ensihoidon ydintehtävän suorittamista eli kykyä vastata kiireelliseen ensihoidon tarpeeseen.

Nurmeksen terveysaseman lääkärin vastaanotto toiminta iltaisin ja viikonloppuisin logistisesti keskeisellä paikalla Pielisen Karjalassa palvelee erinomaisesti alueen asukkaita, mutta myös muita ulkopuolisia paikkakuntalaisia kuten esim. matkailijoita. Ilt- ja viikonloppuisin toimivalla lääkärin vastaanotolla turvataan Pielisen Karjalan palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Näillä asioilla on vaikutus myös Nurmeksen alueen asukkaiden ja yrityselämän pito- ja vetovoimaan, sekä elinvoimaan että hyvinvointiin. Yrittäjät pohtivat investointipäätöstä tehdessään myös perheelleen ja työntekijöilleen alueella tarjolla olevia palveluita.

Lähes koko maakunnan väestölle turvataan sote -keskuksen palvelukokonaisuus korkeintaan 40 minuutin etäisyydellä 5 päivänä viikossa. Pielisen Karjalassa palvelulupaus täyttyy kuta kuinkin silloin, kun laskennassa otetaan käyttöön lyhyimmät, sorapinnotteiset reitit kesäaikaan. **Saavutettavuus -lupauksessa tulisi huomioida myös alueellinen tasa-arvoisuus.** Monilla muilla, myös harvaan asutuilla hyvinvointialueilla, tavoitettavuus on lyhyempi kuin 40 minuuttia.

Kuntoutussairaalassa tulisi olla vähintään 30-35 vuodepaikkaa. On tärkeää huomioida, että kuntoutussairaalassa on yhteisölliseen ja ympärivuorokautiseen palveluasumiseen jonottajia, jotka vievät vuodepaikkoja esimerkiksi keskussairaalasta kuntoutussairaalaan siirtäviltä.

Perusterveydenhuollon palveluiden saatavuutta on parannettava, jotta erikoissairaanhoidon kasvanutta osuutta saadaan pienemmäksi ja terveydenhuollon palveluita tarvitsevat saavat tarvitsemansa palvelun läheltä ja kustannustehokkaasti. **Yön yli malli otettava käyttöön tilanteissa, joissa kotona pärjäämätön potilas tarvitsee lääkärin palveluita, mutta voi odottaa sitä seuraavaan aamuun Siun soten toimipisteessä.**

Nurmeksen kaupunki on huolissaan, saadaanko liikkuvat palvelut ja digipalvelut vietyä sille tasolle, että kunnan reuna-alueilla asuvat ihmiset pääsevät yhtä lailla palvelujen piiriin. Vanhempi väestö ei välttämättä osaa pyytää liikkuvia palveluja tai käyttää digipalveluja, jolloin hoidon piiriin hakeutuminen voi dramaattisesti viivästyä ja aiheuttaa sen myötä vielä kalliimmat hoitokustannukset. Muutos voi aiheuttaa myös asiakkaiden hakeutumisen palveluiden piiriin Savon tai Kainuun puolelle, joka etenkin kolmen maakunnan rajalla sijaitsevassa Nurmeksessa on jo tälläkin hetkellä etäisyyksien vuoksi monessa tapauksessa kannattavampi vaihtoehto.

Digitaalisia palveluita käyttävien ihmisten kannalta onkin tärkeää huomata, että palveluiden käyttämiselle on olemassa riittävä tuki kaikkialla hyvinvointialueella. Koska kaikkialla harvaan asutuilla alueilla ei ole tarvittavia tietoteknisiä yhteyksiä, on digitaalisten palveluiden käyttämiselle oltava olemassa myös asiointipisteitä, joissa asiakkaat voivat käyttää digitaalisia palveluita. Suurimman vaikuttavuuden saamisen kannalta tulee panostaa erityisen paljon digitaalisten palveluiden käyttämisen tukeen ja asiointipisteisiin harvaan asutuissa reunakunnissa. Esimerkiksi etä- ja liikkuvien palvelujen varaan ei tule jättää iäkkäitä, monisairaita ja heikossa taloudellisessa asemassa olevia ihmisiä. On tärkeää ottaa liikkuvien palvelujen ja digipalvelujen suunnitteluun mukaan erityisryhmien ihmiset ja heidän lähihenkilöt. Myös mielenterveyspalvelut olisi syytä järjestää aina kasvokkain, kaikki eivät osaa käyttää nettiä. Digitaalisten palvelujen ohella hyvinvointialueen tulisi saada myös perusasiat kuntoon. Nettisivut selkeämmiksi ja selkokielellä, selvä suomen kielen käyttö huomioitava.

Hyvinvointialueen tulee laatia huolellinen vaikuttavuuden arviointi ennen kuin se päättää kiinteiden kivijalkapalvelujen lakkauttamisesta esimerkiksi Valtimon pitäjässä. Palveluiden heikkeneminen voi johtaa ei-toivottuun muuttoliikkeeseen palvelujen ääreen, jolloin pahimmassa tapauksessa asukkaat muuttavat kokonaan pois paikkakunnalta. Saavutetaanko liikkuvilla palveluilla kustannussäästöjä kiinteän palvelupisteen kustannuksiin verrattuna, kun huomioidaan työntekijöiden liikkumiseen käyttämä työaika? Huomioitava seikka on myös se, että hyvinvointialueen merkittävimmät kustannussäästöt syntyvät vuokramenojen pienemmisestä tarpeettomista toimitiloista luovuttaessa, mutta kiinteistöriski tyhjilleen jäävistä tiloista jää Nurmeksen kaupungin vastuulle. **Nurmeksen kaupunki vaatii, että hyvinvointialue laatii Nurmeksen kaupungin kanssa yhteisesti tilaohjelman aikataulutuksineen hallitun tilamuutoksen toteuttamiseksi.**

Nurmeksen kaupunki korostaa, että Valtimon terveysaseman merkitys ja säilyttäminen on kaupungin pohjoisosan asukkaille tärkeä. Toimiva ja hyväkuntoinen terveysasema Valtimolla huolehtii ikääntyneen väestön hoitotarpeesta ja ennaltaehkäisee kalliiden erikoissairaanhoidon palveluiden käyttämistä. **Valtimon sotepalvelupisteessä oltava asiointi vähintään kolmena päivänä viikossa säilyttäen nykyiset palvelut.**